

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

การบริหารจัดการการจัดการเรียนรู้โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SCHOOL BASED MANAGEMENT)
ผ่านกิจกรรมยุทธศาสตร์ “เพชรยอดโพธิ์” บูรณาการความร่วมมือของโรงเรียนโพ้นสูงพัฒนศึกษา
และสำนักงานเกษตรอำเภอไชยวาน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

จัดทำโดย

นางสาวกรพรรณ สีลา

ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสถานศึกษา

โรงเรียนโพ้นสูงพัฒนศึกษา

บทนำ

หลักการจัดการศึกษาของชาติ มีเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล โดยเน้นในบริบทของสถานศึกษา เน้นการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะที่สำคัญ และความรู้ต่างๆ เพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นแนวทางการประกอบอาชีพ และดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณค่าและมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับหลักการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ นอกจากนั้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ได้ชี้ให้เห็นถึงเป้าหมาย ที่ต้องการเห็นคนไทยได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในทุกช่วงวัย มีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่ มีคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีคุณธรรมจริยธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันของโลก สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างสงบสุข (สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566)

สำหรับโรงเรียนโพ้นสูงพัฒนศึกษา เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางจัดการเรียนการสอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 มีจำนวนนักเรียน 165 คน มีครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ 17 คน รวมผู้บริหาร ในปัจจุบันโรงเรียนได้ประสบปัญหาขาดแคลนครูในรายวิชาสำคัญ เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ ทำให้ครูหลายท่านต้องได้รับหน้าที่ในการสอนหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งรายวิชาการงานอาชีพเป็นวิชาที่มีความสำคัญ ที่ส่งเสริมผู้เรียน

ให้มีความรู้ ทักษะ และคุณธรรมในการประกอบอาชีพ เพื่อนำไปใช้เลี้ยงตนในอนาคตต่อไป อีกทั้งบริบทโรงเรียนล้อมรอบด้วยสังคมเกษตรกรรม ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่อุปการะประกอบอาชีพเกษตรกรรม และนักเรียนส่วนมากมีทักษะในการทำเกษตรกรรมจากผู้ปกครองเป็นพื้นฐาน โรงเรียนซึ่งเป็นสถานที่ในการเรียนรู้ก็มีทรัพยากรทางธรรมชาติที่เหมาะสมแก่การทำเกษตรกรรม อาทิเช่น ที่ดินจำนวนมาก มีสระน้ำขนาดใหญ่ มีที่นาใกล้กับแหล่งน้ำ พร้อมด้วยโรงเรียนมีการพัฒนาตามแนวทางสถานศึกษาพอเพียงที่ทางโรงเรียนได้รับในปี 2557 จึงมีร่องรอย และแนวทางในการพัฒนาฐานการเรียนรู้ในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี

จากสภาพปัจจุบันและปัญหาการขาดแคลนครูของโรงเรียน และเป้าหมายในการจัดการศึกษาของชาติ และเพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษา กิจกรรมยุทธศาสตร์ “กลุ่มเพชรยอดโพ้น” เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนได้ร่วมมือบูรณาการการจัดการเรียนรู้กับสำนักงานเกษตรอำเภอไชยวาน เพื่อเป็นการส่งเสริม ให้ผู้เรียนได้มีความรู้ความเข้าใจในการทำเกษตรซึ่งมีความสอดคล้องกับบริบทของชุมชน อีกทั้งเป็นกิจกรรมที่สามารถบูรณาการในรายวิชาการงานอาชีพตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบูรณาการกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และบรมราชาบายของในหลวงรัชกาลที่ 10

โดยโรงเรียนได้ร่วมมือกับสำนักงานเกษตรอำเภอไชยวานในการวางแผนในการจัดทำหลักสูตร ออกแบบและวางแผนการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดการเรียนรู้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเกษตรอำเภอ ที่จะจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน โดยครูผู้สอนเป็นผู้ร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คอยให้คำปรึกษา และข้อเสนอแนะแก่เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอในการจัดกิจกรรม และช่วยเหลือนักเรียนในการทำกิจกรรม และบทบาทสำคัญของครูประจำวิชา คือ เป็นผู้ร่วมถอดบทเรียน และวัดประเมินผล และทั้งนี้เพื่อลดภาระครูผู้สอน และแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ พร้อมกับการพัฒนาฐานการเรียนรู้ของกลุ่มยุทธศาสตร์ในโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ในการพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาในการพัฒนาผู้เรียน โดยการบูรณาการหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน แนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและบรมราโชบาย ของในหลวงรัชกาลที่ 10
- 2) เพื่อลดภาระครู และแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ
- 3) เพื่อพัฒนาฐานการเรียนรู้ของกลุ่มยุทธศาสตร์ในสถานศึกษา เป็นแหล่งเรียนรู้ในการพัฒนาผู้เรียนโดยการบูรณาการหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน แนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และบรมราโชบายของในหลวงรัชกาลที่ 10

เป้าหมาย

เชิงปริมาณ

- 1) นักเรียนโรงเรียนโพนสูงพัฒนศึกษาทุกคน ได้รับการจัดการเรียนรู้ให้เกิดสมรรถนะที่สำคัญ และความรู้ต่างๆ เพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นแนวทางในการประกอบอาชีพและดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณค่าและมีความสุข
- 2) ผู้บริหาร ครู และองค์กรเครือข่ายที่ร่วมมือในการจัดการศึกษา ได้ร่วมกิจกรรมเพื่อเป็นแบบอย่างในการถ่ายทอดองค์ความรู้แก่นักเรียน ลดภาระครูในการสอนหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้

เชิงคุณภาพ

- 1) ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้เกิดสมรรถนะที่สำคัญ และความรู้ต่างๆ เพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นแนวทางในการประกอบอาชีพและดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณค่าและมีความสุข มีความรู้ความเข้าใจในการทำการเกษตรซึ่งมีความสอดคล้องกับบริบทของชุมชน
- 2) เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน และเป็นการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนที่ชัดเจน
- 3) โรงเรียนมีแหล่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืนภายในสถานศึกษา

เนื้อหา

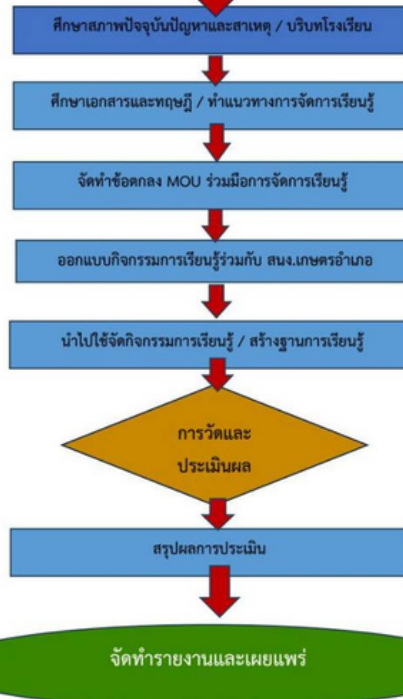
วิธีการดำเนินการ

1) กระบวนการพัฒนานวัตกรรมหรือขั้นตอนการดำเนินงาน

กระบวนการในการพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการการเรียนรู้โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) ผ่านกิจกรรมยุทธศาสตร์ “เพชรยอดโพธิ์” โดยการบูรณาการความร่วมมือของโรงเรียนโพธิ์สูงพัฒนศึกษาและสำนักงานเกษตรอำเภอ ได้มีขั้นตอนดังแผนภาพต่อไปนี้

การบริหารจัดการการเรียนรู้โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) ผ่านกิจกรรมยุทธศาสตร์ “เพชรยอดโพธิ์” โดยการบูรณาการความร่วมมือของโรงเรียนโพธิ์สูงพัฒนศึกษาและสำนักงานเกษตรอำเภอไชยวาน

แผนภาพแสดง วิธีดำเนินการ การบริหารจัดการการเรียนรู้โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) ผ่านกิจกรรมยุทธศาสตร์ “เพชรยอดโพธิ์” โดยการบูรณาการความร่วมมือของโรงเรียนโพธิ์สูงพัฒนศึกษาและสำนักงานเกษตรอำเภอไชยวาน

2) กระบวนการในการพัฒนากลุ่มยุทธกร “เพชรยอดโพน”

ในการดำเนินการการบริหารจัดการการเรียนรู้โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) ผ่านกิจกรรมยุทธกร “เพชรยอดโพน” โดยการบูรณาการความร่วมมือของโรงเรียนโพนสูงพัฒนศึกษาและสำนักงานเกษตรอำเภอไชยวาน ได้มีการดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร และข้อมูลโครงการยุทธกรถึงหลักการ วัตถุประสงค์ กิจกรรมและการดำเนินการของโครงการ ศึกษาตัวอย่างจากทางหน่วยงานที่ประสบความสำเร็จ
2. ขอคำปรึกษาและคำแนะนำจากสำนักงานเกษตรอำเภอในการดำเนินกิจกรรม
3. รวบรวมข้อมูลบริบทโรงเรียน และการดำเนินงานโครงการยุทธกร เขียนเป็นกิจกรรมโครงการ เพื่อนำเสนอผู้บริหารและคณะครู สร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรโรงเรียน
4. จัดตั้งกลุ่มยุทธกร “เพชรยอดโพน” นำเสนอสำนักงานเกษตรอำเภอ เพื่อขอจัดตั้งกลุ่มยุทธกร จากสำนักงานเกษตรจังหวัดอุดรธานี
5. สร้างความเข้าใจนักเรียนในฐานะสมาชิกกลุ่มยุทธกร “เพชรยอดโพน” และพัฒนานักเรียนแกนนำเพื่อเป็นผู้นำในการพัฒนากลุ่มยุทธกร
6. กลุ่มนักเรียนแกนนำต้องมีการประชุมเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนากลุ่มยุทธกร

3) กระบวนการในการพัฒนาฐานการเรียนรู้

ในการดำเนินการพัฒนาฐานการเรียนรู้ของกลุ่มยุทธกร “เพชรยอดโพน” ข้าพเจ้าได้มีการดำเนินงานตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร และข้อมูลการพัฒนาฐานการเรียนรู้ เพื่อให้ได้องค์ประกอบของฐานการเรียนรู้
2. สำรวจและศึกษาบริบทโรงเรียนในการสร้างฐานการเรียนรู้ โดยการยึดหลัก School Based Management เพื่อให้ได้ฐานการเรียนรู้ที่ตรงบริบทของโรงเรียนและประหยัดงบประมาณในการใช้พัฒนาฐานการเรียนรู้
3. แบ่งนักเรียนสมาชิกกลุ่มยุทธกร “เพชรยอดโพน” ตามฐานการเรียนรู้ และครูที่ปรึกษาของแต่ละฐานการเรียนรู้
4. ครู นักเรียน แต่ละฐานการเรียนรู้วางแผนในการพัฒนาฐานการจัดการเรียนรู้ตามองค์ประกอบฐานการเรียนรู้ พร้อมทั้งวางแผนการดำเนินกิจกรรมของฐานการเรียนรู้
5. แต่ละฐานการเรียนรู้จะต้องนำข้อมูลเข้าเว็บไซต์ของกลุ่มยุทธกรของโรงเรียน เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาฐานการเรียนรู้

ผลการดำเนินการ/ผลสัมฤทธิ์/ประโยชน์ที่ได้รับ

1) เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาในการพัฒนาผู้เรียน โดยการบูรณาการหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน แนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและบรมราโชบาย ของในหลวงรัชกาลที่ 10 มีผลการดำเนินการดังนี้

ตาราง แสดงผลประเมินแนวทางการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนในการพัฒนาผู้เรียน โดยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รร.โพนสูงพัฒนศึกษา

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเป็นไปได้
1.หลักการ	4.60	.48	มากที่สุด	4.64	.50	มากที่สุด
2.วัตถุประสงค์	4.80	.44	มากที่สุด	4.80	.44	มากที่สุด
3.โครงสร้างและเนื้อหา	4.36	.34	มาก	4.30	.37	มาก
4.กระบวนการ	4.72	.00	มากที่สุด	4.48	.17	มาก
5.การประเมินผล	4.96	.08	มากที่สุด	4.96	.08	มากที่สุด
รวม	4.68	.26	มากที่สุด	4.63	.31	มากที่สุด

จากตาราง พบว่า ผลการแสดงผลการประเมินแนวทางการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนในการพัฒนาผู้เรียน โดยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนโพนสูงพัฒนศึกษามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีด้านโครงสร้างและเนื้อหา มีระดับความเหมาะสมในระดับมาก และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีด้านโครงสร้างและเนื้อหา และด้านกระบวนการ ระดับความเหมาะสมในระดับมาก

2) เพื่อลดภาระครู และแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ

กิจกรรมยุวเกษตรกร “เพชรยอดโพน” ที่โรงเรียนได้รับความร่วมมือกับทางเกษตรอำเภอ เป็นนวัตกรรมที่ช่วยในการแก้ปัญหาขาดแคลนครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพได้เป็นอย่างดี เพราะในชั่วโมงของรายวิชาการงานอาชีพครูที่รับผิดชอบจะประสานงานกับทางสำนักงานเกษตรอำเภอให้ส่งเจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอออกมาสอนนักเรียน และพานักเรียนทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

3) ผลการพัฒนาฐานการเรียนรู้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาในการพัฒนาผู้เรียนโดยการบูรณาการหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน แนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และบรมราโชบายของในหลวงรัชกาลที่ 10 ซึ่งมีจำนวน 7 ฐานการเรียนรู้ ดังนี้

- แหล่งเรียนรู้ยุวเกษตร “สวนมะนาว”
- แหล่งเรียนรู้ยุวเกษตร “ไม้เศรษฐกิจ”
- แหล่งเรียนรู้ยุวเกษตร “พืชสวน ระบบน้ำหยด”
- แหล่งเรียนรู้ยุวเกษตร “ทำนา”
- แหล่งเรียนรู้ยุวเกษตร “ไม้ประดับ และการจัดสวน”
- แหล่งเรียนรู้ยุวเกษตร “การเลี้ยงสุกร”
- แหล่งเรียนรู้ยุวเกษตร “ประมงและอนุบาลปลา”

แผนที่ ฐานการเรียนรู้ ๗ ฐานของกลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนโพนสูงพัฒนศึกษา

บทสรุป

1) ผลงานส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

1. กิจกรรมยูวเกษตรกร “เพชรยอดโพน” ที่โรงเรียนได้รับความร่วมมือกับทางเกษตรอำเภอ เป็นนวัตกรรมที่ช่วยในการแก้ปัญหาขาดแคลนครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพได้เป็นอย่างดี เพราะในช่วงของรายวิชาการงานอาชีพครูที่รับผิดชอบจะประสานงานกับทางสำนักงานเกษตรอำเภอให้ส่งเจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอออกมาสอนนักเรียน และพานักเรียนทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

2. การดำเนินงานของกิจกรรมยูวเกษตรกร “เพชรยอดโพน” เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้และทักษะอาชีพ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และคุณธรรมของโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตามที่โรงเรียนได้รับการรับรองเป็นโรงเรียนคุณธรรมระดับ 3 ดาว คือ ความรับผิดชอบ และความพอเพียง อีกทั้งยังเป็นการฝึกทักษะทางด้านอาชีพ การทำงาน และทักษะชีวิต ที่สะท้อนความเป็นศตวรรษที่ 21

3. เป็นนวัตกรรมที่สำคัญของโรงเรียน เพราะกิจกรรมยูวเกษตรกร “เพชรยอดโพน” เป็นการบูรณาการจากโครงการที่ทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และ สพฐ. ติดตามอย่างต่อเนื่อง คือ โครงการสถานศึกษาพอเพียง โครงการน้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของในหลวงรัชกาลที่ 10 มาดำเนินการ และเป็นการรวมหลายๆ กิจกรรมที่มีความซ้ำซ้อนเป็นกิจกรรมเดียวตามจุดเน้นและนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และ สพฐ.

4. เป็นนวัตกรรมที่ตอบสนองนโยบายของผู้อำนวยการโรงเรียนที่ต้องการส่งเสริมและจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน School Based Management จนพัฒนาเป็นประเด็นท้าทายของท่านผู้อำนวยการ

2) การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และรางวัลที่ได้รับ

1. ทางโรงเรียนได้มีการจัดทำเว็บไซต์กลุ่มยูวเกษตรกร “เพชรยอดโพน” ของโรงเรียนโพนสูงพัฒนศึกษา

2. เว็บไซต์ Facebook ของทางโรงเรียนโพธิ์สูงพัฒนศึกษา

3. การออกอากาศรายการทีวีช่อง 3 ในกิจกรรมยุวเกษตรกร

“เพชรยอดโพธิ์” สืบสานประเพณีลงแขกเกี่ยวข้าว ประจำปี 2566

ออกอากาศในวันที่ 29 พฤศจิกายน 2566 ข่าวสุดท้าย ซึ่งทางโรงเรียนได้นำลงใน Facebook ของทางโรงเรียนโพธิ์สูงพัฒนศึกษา ในวันที่ 30 พฤศจิกายน 2566

4. ครูที่ปรึกษากิจกรรมได้รับรางวัล ได้รับรางวัล นวัตกรรมสร้างสรรค์คนดี ประเภท ครู ระดับ ดีมาก โครงการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับเขตตรวจราชการ ประจำปี พ.ศ.2566

3) แนวทาง/ทิศทางการพัฒนาต่อยอด

ทิศในการพัฒนาพัฒนาและต่อยอด โรงเรียนมีการดำเนินการตามกิจกรรมของกิจกรรมยุวเกษตรกรอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปีการศึกษา 2565 มีการบรรจุกิจกรรมลงในแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน พร้อมทั้งมีการส่งกิจกรรมยุวเกษตรกรเป็นโครงการนวัตกรรมสร้างสรรค์คนดี ของโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. และเป็นกิจกรรมที่สามารถแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพในโรงเรียน และลดภาระของครูที่ต้องสอนหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้ ตามนโยบาย และจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานประจำปี 2567-2568

อ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ.(2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

กิตติชัย สุธาสิโนบล. (2555). **การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการตามแนวพุทธเพื่อสะท้อนแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในบริบทแห่งสังคมไทยยุคปัจจุบัน**.

สาขาประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วิชาการ, กรม. (2546). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545**. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์อักษรไทย (น.ส.พ.ฟ้าเมืองไทย).

สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.(2566). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13**.

สุวิทย์ มูลคำ.(2551) . **กลยุทธ์การสอนคิดบูรณาการ**. พิมพ์ครั้งที่ 4.กรุงเทพฯ:ภาพพิมพ์.

สำนักติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **มาตรฐานการบริหารและการจัดการศึกษาโดยใช้**

สถานศึกษาเป็นฐาน (SBM). กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2558). **แนวทางการจัดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่**

21. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

อรทัย มูลคำ . (2544). **การบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**.

เล่ม 2.กรุงเทพฯ ฯ : ภาพพิมพ์.

ภาคผนวกเกี่ยวกับการดำเนินการ

ผลการพัฒนานักเรียนแกนนำของกลุ่มยุวเกษตรกร “เพชรยอดโพธิ์” ในปีการศึกษา 2565 จำนวน 5 คน

การจัดตั้งกลุ่มยุวเกษตรกร “เพชรยอดโพธิ์” จากสำนักงานเกษตรจังหวัดอุดรธานี

บันทึกข้อตกลงร่วมมือในการจัดการเรียนรู้ MOU

